

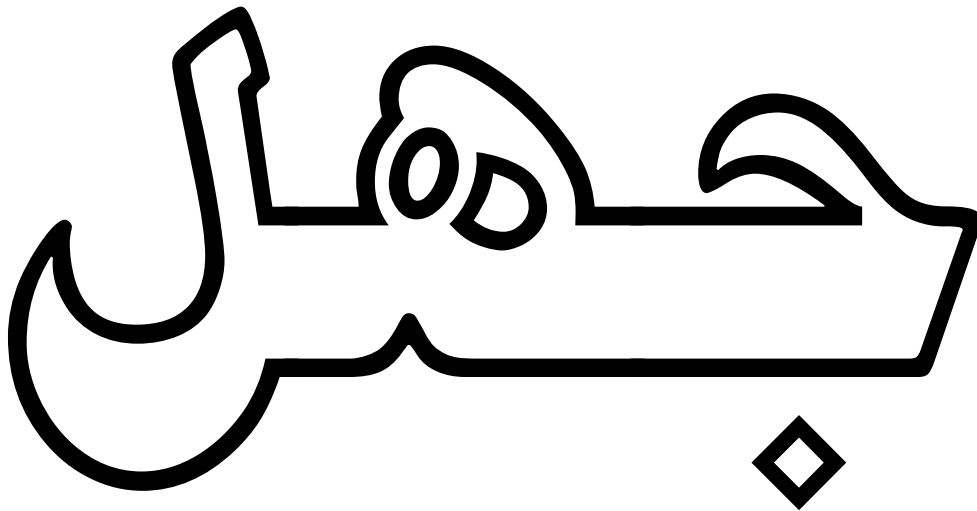

نظام مفهومی قرآن کریم

ریشه‌ی ۲۲۷

هو الحکیم

برای دستیابی به نقشه‌ی علم، نیاز به نقشه‌ی مفاهیمی داریم که در شکل‌گیری حوزه‌های علمی مورد استفاده قرار می‌گیرد. برای به دست آوردن نقشه‌ی مفاهیم نیز می‌توان از نقشه‌ی ریشه‌های مفاهیم آغاز کرد. در تدوین نقشه‌ی علم مورد نظر ما که زیربنا و شالوده‌ی آن، قرآنی است، ابتدا به نقشه‌ی مفاهیم قرآنی نیاز داریم که برای رسیدن به آن، نخست از نقشه‌ی ریشه‌های قرآنی آغاز می‌کنیم. در این نقشه، ریشه‌ی لغوی مفاهیم قرآنی و روابط آنها به تصویر کشیده می‌شود. قرآن کریم دارای ۱۹۱۹ ریشه می‌باشد که مجموعه‌ی ۱۶۰۹۰ کلمه‌ی مختلف (با در نظر گرفتن اعراب) از آنها مشتق شده است.

در نقشه‌ی ریشه‌های مفاهیم قرآن کریم، برای هر ریشه یک گره در نظر گرفته شده است. مطابق تعریف، دو ریشه با یکدیگر ارتباط دارند، هرگاه یکی از مشتقات آنها در یک آیه همزمان ظاهر شده باشند (هموقوعی). هرچه هموقوعی دو ریشه با یکدیگر بیشتر باشد، یعنی ارتباط آنها قوی‌تر است و در نتیجه ضخامت یال رسم شده بین آن دو ریشه، بیشتر خواهد بود.

در این سند، اطلاعات مربوط به ریشه‌ی شماره‌ی ۳۳۷، «جهل» ثبت شده است. این اطلاعات شامل فهرست مشتقات و تعداد تکرار آنها، فهرست ریشه‌های مرتبط با تعداد هموقوعی و فهرست آیات مرتبط به آن ریشه می‌باشد. همچنین دو نمودار در پیوست این سند وجود دارد که یکی نمودار نقشه‌ی ریشه‌ی «جهل» و یکی نمودار نقشه‌ی مشتقات ریشه‌ی «جهل» می‌باشد.^۱ امید است که این مجموعه و مستندات دیگر آن بتواند زمینه‌ی لازم برای تولید علم قرآن محور را فراهم نماید.

مرکز مطالعات سیستم‌های ترنس‌فیزیکی

شهریورماه ۱۳۸۹

رمضان المبارک ۱۴۳۱

^۱ این اطلاعات از نرم‌افزار «نور الانوار» محصول مرکز تحقیقات علوم کامپیوتری نور، استخراج شده است، که بدین وسیله از همکاری آن مرکز برای در اختیار گذاشتن پایگاه داده‌ی ریشه‌ها و کلمات سپاسگزاری می‌شود.

مشخصات

شماره	۳۳۷
ریشه	جهل
تعداد تکرار	۲۴
تعداد مشتقات	۱۰
تعداد ریشه مرتبط	۱۵۳

فهرست مشتقات

۱. الجَاهِلُ (۱)   ۳. الجَاهِلُونَ (۱)   ۵. الجَاهِلِيَّةُ (۴)   ۷. تَجْهَلُونَ (۴)   ۹. جَهْلًا (۱)
۲. الجَاهِلُونَ (۱)   ۴. الجَاهِلِينَ (۶)   ۶. مَجْهَالَةً (۴)   ۸. جَاهِلُونَ (۱)   ۱۰. يَجْهَلُونَ (۱)

فهرست ریشه‌های مرتبط

۱. ابی (۱)	۳۲. توب (۵)	۶۳. سبل (۱)	۹۴. عفف (۱)	۱۲۵. لحف (۱)
۲. اتی (۴)	۳۳. جبل (۱)	۶۴. سجن (۱)	۹۵. عفو (۱)	۱۲۶. لزم (۱)
۳. اجر (۱)	۳۴. جعل (۲)	۶۵. سکن (۱)	۹۶. عكف (۱)	۱۲۷. لغو (۱)
۴. اخذ (۲)	۳۵. جمع (۱)	۶۶. سلم (۴)	۹۷. علم (۷)	۱۲۸. لقی (۱)
۵. اخو (۱)	۳۶. جوز (۱)	۶۷. سمع (۱)	۹۸. عمل (۶)	۱۲۹. لیس (۲)
۶. ارض (۴)	۳۷. جیء (۲)	۶۸. سمو (۲)	۹۹. عوذ (۱)	۱۳۰. لئک (۱)
۷. اسرائیل (۱)	۳۸. حیب (۱)	۶۹. سوء (۳)	۱۰۰. غشو (۱)	۱۳۱. محص (۱)
۸. الک (۱)	۳۹. حسب (۱)	۷۰. سوم (۱)	۱۰۱. غشی (۱)	۱۳۲. مشی (۱)
۹. الله (۲۱)	۴۰. حسن (۱)	۷۱. سئل (۳)	۱۰۲. غفر (۲)	۱۳۳. ملک (۱)
۱۰. اله (۲۳)	۴۱. حشر (۱)	۷۲. شفق (۱)	۱۰۳. غم (۱)	۱۳۴. موت (۱)
۱۱. امر (۶)	۴۲. حصر (۱)	۷۳. شهو (۱)	۱۰۴. غنی (۱)	۱۳۵. موسی (۲)
۱۲. امن (۷)	۴۳. حقق (۲)	۷۴. شیء (۶)	۱۰۵. غیر (۳)	۱۳۶. مول (۱)
۱۳. انس (۲)	۴۴. حکم (۳)	۷۵. صبح (۱)	۱۰۶. فسق (۱)	۱۳۷. نبء (۱)
۱۴. انن (۱۸)	۴۵. حمل (۲)	۷۶. صبو (۱)	۱۰۷. فعل (۲)	۱۳۸. ندم (۱)
۱۵. اهل (۳)	۴۶. حی (۲)	۷۷. صدر (۲)	۱۰۸. فقر (۱)	۱۳۹. نزل (۳)
۱۶. اول (۲)	۴۷. خطب (۱)	۷۸. صرف (۱)	۱۰۹. قبل (۱)	۱۴۰. نسو (۱)
۱۷. اوی (۲)	۴۸. خفی (۱)	۷۹. صلح (۳)	۱۱۰. قتل (۲)	۱۴۱. نعس (۱)
۱۸. ائی (۲)	۴۹. خیر (۱)	۸۰. صلو (۱)	۱۱۱. قرب (۱)	۱۴۲. نفس (۳)
۱۹. ابی (۴)	۵۰. دعو (۱)	۸۱. صنم (۱)	۱۱۲. قرر (۱)	۱۴۳. نفق (۲)
۲۰. بحر (۱)	۵۱. دون (۱)	۸۲. صوب (۱)	۱۱۳. قلب (۲)	۱۴۴. نوح (۱)
۲۱. بدو (۱)	۵۲. ذات (۱)	۸۳. ضجع (۱)	۱۱۴. قول (۱۷)	۱۴۵. هدی (۱)
۲۲. برج (۲)	۵۳. ذبح (۱)	۸۴. ضرب (۱)	۱۱۵. قوم (۱۰)	۱۴۶. هزه (۱)
۲۳. برز (۱)	۵۴. ذهب (۱)	۸۵. طرد (۱)	۱۱۶. کبر (۱)	۱۴۷. همم (۱)
۲۴. بعد (۴)	۵۵. ریب (۵)	۸۶. طهر (۲)	۱۱۷. کتب (۲)	۱۴۸. هون (۱)
۲۵. بغی (۳)	۵۶. رجس (۱)	۸۷. طوع (۳)	۱۱۸. کثر (۱)	۱۴۹. وعظ (۱)
۲۶. بقر (۱)	۵۷. رجل (۱)	۸۸. طوف (۲)	۱۱۹. کفر (۱)	۱۵۰. وقی (۱)
۲۷. بلغ (۱)	۵۸. رحم (۴)	۸۹. ظلم (۱)	۱۲۰. کلل (۳)	۱۵۱. وله (۲۱)
۲۸. بلو (۱)	۵۹. رسل (۳)	۹۰. ظنن (۲)	۱۲۱. کلم (۲)	۱۵۲. یقن (۱)
۲۹. بنو (۱)	۶۰. رود (۱)	۹۱. عبد (۲)	۱۲۲. کن (۱)	۱۵۳. یوسف (۱)
۳۰. بیت (۳)	۶۱. رئی (۲)	۹۲. عرض (۴)	۱۲۳. کون (۱۲)	
۳۱. بین (۱)	۶۲. زکو (۱)	۹۳. عرف (۲)	۱۲۴. کید (۱)	

فهرست آیات

۱. {البقرة - ۶۷} وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَذْبُحُوا بَقَرَةً قَالُوا أَتَتَّخِذُنَا هُزُوًا قَالَ أَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ
۲. {البقرة - ۲۷۳} لِفُفْقَرَاءِ الَّذِينَ أُحْصِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ ضَرْبًا فِي الْأَرْضِ يَحْسِبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعْقُفِ تَعْرِفُهُمْ بِسِيمَاهُمْ لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ إِخْفَاءً وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ
۳. {آل عمران - ۱۵} ثُمَّ أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِ الْغَمِّ أَمَنَةً نَاعَسًا يَغِيثِي طَائِفَةً مِنْكُمْ وَطَائِفَةٌ قَدْ أَهَمَّتْهُمْ أَنْفُسُهُمْ يَظُنُّونَ بِاللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ يَقُولُونَ هَلْ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ مِنْ شَيْءٍ قُلْ إِنَّ الْأَمْرَ كُلَّهُ لِلَّهِ يُخْفُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ مَا لَا يُبْدُونَ لَكَ يَقُولُونَ لَوْ كَانَ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ مَا قُتِلْنَا هَاهُنَا قُلْ لَوْ كُنْتُمْ فِي بُيُوتِكُمْ لَبَرَزَ الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ إِلَى مَضَاجِعِهِمْ وَليَتَّبِعِي اللَّهَ مَا فِي صُورِكُمْ وَليَحْصَ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ
۴. {النساء - ۱۷} إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ فَأُولَئِكَ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا
۵. {المائدة - ۵۰} أَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُونَ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْمًا لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ
۶. {الأنعام - ۳۵} وَإِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكَ إِعْرَاضُهُمْ فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَبْتَغِيَ نَفَقًا فِي الْأَرْضِ أَوْ سَلْمًا فِي السَّمَاءِ فَتَأْتِيَهُمْ بآيَةٍ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهُدَى فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ
۷. {الأنعام - ۵۴} وَإِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا فَقُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ أَنَّهُ مَنْ عَمِلَ مِنْكُمْ سُوءًا بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَصْلَحَ فَأَنَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ
۸. {الأنعام - ۱۱} وَلَوْ أَنَّا نَزَّلْنَا إِلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةَ وَكَلَّمَهُمُ الْمَوْتَى وَحَفَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ قُبُلًا مَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ يَجْهَلُونَ
۹. {الأعراف - ۱۳} وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ فَأَتَوْا عَلَى قَوْمٍ يَعْكُفُونَ عَلَى أَصْنَامٍ لَهُمْ قَالُوا يَا مُوسَى اجْعَلْ لَنَا إِلَهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ
۱۰. {الأعراف - ۱۹} خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ
۱۱. {هود - ۲۹} وَيَا قَوْمِ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مَالًا إِنْ أَجْرِي إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَمَا أَنَا بِظَارِدِ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّهُمْ مُلَاقُوا رَبِّهِمْ وَلِكِنِّي أَرَاكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ
۱۲. {هود - ۴۶} قَالَ يَا نُوحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ فَلَا تَسْأَلِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنِّي أَعِظُكَ أَنْ تَكُونِ مِنَ الْجَاهِلِينَ
۱۳. {يوسف - ۳۳} قَالَ رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ وَإِلَّا تَصْرِفْ عَنِّي كَيْدَهُنَّ أَصْبُ إِلَيْهِنَّ وَأَكُنْ مِنَ الْجَاهِلِينَ
۱۴. {يوسف - ۸۹} قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُمْ بِيُوسُفَ وَأَخِيهِ إِذْ أَنْتُمْ جَاهِلُونَ
۱۵. {النحل - ۱۱} ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا السُّوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ
۱۶. {الفرقان - ۶۳} وَعِبَادَ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْسُونَ عَلَى الْأَرْضِ هُونَ وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا
۱۷. {النمل - ۵۵} أَلَيْسَ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَاءِ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ
۱۸. {القصص - ۵۵} وَإِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ أَعْرَضُوا عَنْهُ وَقَالُوا لَنَا أَعْمَالُنَا وَلكُمْ أَعْمَالُكُمْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَا تَبْتَغِي الْجَاهِلِينَ
۱۹. {الأحزاب - ۳۳} وَقُرْآنٍ فِي بُيُوتِكُمْ فَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِينَ الزَّكَاةَ وَأَطِعْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا
۲۰. {الأحزاب - ۷۲} إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا
۲۱. {الزمر - ۶۴} قُلْ أَفَعَبَّرَ اللَّهُ تَأْمُرُونَِّي أَعْبُدُ أَتَيْهَا الْجَاهِلُونَ
۲۲. {الأحقاف - ۲۳} قَالَ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ وَأُبَلِّغُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ وَلَكِنِّي أَرَاكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ

۲۳. {الفتح - ۲۶} إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَى وَكَانُوا أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلَهَا وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا

۲۴. {الحجرات - ۶} يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن جَاءَكُمْ بَنِيَاءُ فَتَبَيَّنُوا أَنْ تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهَالَةٍ فَتُصِيبُكُمْ عَلَى مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ